

Mieli Lietuvos černobyliciai!

Eina metai... Vieni kažką nusineša, kiti kažką dovanoja. Pasidžiaukime tais metais, kurie buvo, ir tikėkime tais, kurie ateis. Tegul nauji metai atneša vien džiaugsmą, skaidrią nuotaiką, laimingas minutes ir paprastą žmogišką laimę. Tegul būna dosnūs naujų idėjų, kupini prasmingų mažų ir didelių darbų.

Linksmų šventų Kalėdų! Linksmų ir kūrybingų Naujųjų metų!

Asociacijos „Lietuvos judėjimas „Černobylis“ taryba

Mieli černobyliciai,

Laikas nenumaldomai bėga, negailestingai skaičiuodamas metus,
Metų našta kiekvienais metais vis skaudžiau paliečia mus visus,
Vis daugiau mūsų bendražygių palieka mus.

Šv. Kalėdų ir artėjančių Naujųjų 2017 metų proga nuoširdžiai
sveikiname visus Vilniaus krašto ir visos Respublikos černobylicius,
taip pat linkime sveikatos ir šeimyninės santarvės, laimės ir džiaugsmo Jūsų artimiesiems.

Visiems ilgų gyvenimo metų.

*Vilniaus krašto černobylicių sąjungos „Radiati“ valdybos vardu
pirmininkas Antanas Turčinas*

Šilumos ir jaukumo jūsų namams!

Džiaukimės, kad artėja šventės, išsipusčiusios prie
dar vienos naujos metų pradžios slenkščio. Tai nepaprastas,
stebuklingas ir nepakatojamas laikas apmąstymams bei prisiminimams.
Lietuvos černobyliciai, su šv. Kalėdomis ir Naujais metais jus sveikina
judėjimo „Černobylis“ Pakruojo komitetas

Metai gražiausi mūsų gyvenime tie,
kurie kupini ieškojimų, atradimų ir džiaugsmo,
kurie nuskaidrinti bendradarbiavimo ir abipusio pasitikėjimo,
kurie turtingi prasmingų darbų ir reikšmingų pasiekimų.

Tad telydi jus visus pozityvus nusiteikimas!

Geriausios sveikatos ir asmeninės laimės!

Sveikiname su šv. Kalėdomis ir Naujais metais!

Judėjimo „Černobylis“ Raseinių rajono komitetas

Palinkėsim, kad jūsų svajonės nesudegtų žvakių liepsnoje,
kad sėkmė neapleistų jūsų namų šilumos.

Taip pat linkime ypatingų akimirkų ateinančiais metais.

Su šv. Kalėdomis ir Naujais metais!

Judėjimo „Černobylis“ Mazeikių rajono komitetas

Atverkime duris...

Išeikime į naktį kaip į pasaką,

Skambančią nuo spindinčių žaislų ir valsų,

Ir atsistokime ant metų dar vienos ribos,

Ir vėl pradėkime gyvenimą nuo sausio.

Laimingų Naujųjų!

Varėnos rajono černobyliciai

Brangūs Prienų, Birštono černobyliciai
ir jūsų šeimų nariai!

Žiemos taku šventės jau atėjo,

Teatneša daug laimės,

džiaugsmo valandų,

Lai sunkios valandos Jums pralekia lyg vėjas,

O laimės dienos slenka pamažu.

Su šv. Kalėdomis ir Naujaisiais metais!

LJČ Prienų komiteto pirmininkas

Kęstutis Kazlauskas

Naujieji Metai snieguolėm sninga,
Naujieji Metai pabalę šerkšnu...
Tegul Naujieji Jums būna laimingi –
Iš širdies Jums šito linkiu.

Laimingų Naujųjų metų!

Druskininkų černobylio komiteto pirmininkas

Pamirškime vingius nelengvos buities,
palikime nerimą už durų,
prie židinio jaukios ugnies sudėkime,
ką turim dėl ateities.

Su šv. Kalėdomis ir Naujais metais!

LJČ Kelmės rajono komitetas

Palydint senuosius metus...



Pranas Paškevičius Seime

Baigiantis metams įprasta atsigręžti atgal ir, prisiminus savo planuotus tikslus ir uždavinius, įvertinti nuveiktus darbus bei pasiekimus.

Reikia pažymėti, kad metų pradžioje turėjome pakankamai optimizmo, tikėdamiesi, kad bus atsižvelgta į mūsų problemas, išgirsti prašymai ir atlikti kokie nors pozityvus veiksmai. Juk nueinantys metai buvo „jubiliejiniai“ – balandžio mėnesį minėjome Černobylio avarijos trisdešimtmetį!

Šioms išskilmėms buvome pakviesti į Seimą, galėjome tarti žodį iš Seimo tribūnos, buvome apgaubti įvairių spaudos atstovų dėmesio. Kitaip sakant, atsirado proga paviešinti savo problemas ir atkreipti valdininkų dėmesį į jas – žodžiu, turėjome galimybių į valias, kuriomis sėkmingai ir pasinaudojome.

Kitas faktas, kad tais metais laukėme Seimo rinkimų, taip pat teikė vilčių. Juk prieš rinkimus politikai bent jau atsigręžia į eilinių piliečių problemas ir stengiasi ką nors pažadėti, o kartais ir padaryti.

Tačiau gyvenimas parodė, kad mūsų politikai absoliučiai kurti ir akli paprastų žmonių problemoms, todėl ne tik kad neišsprendėme savo klausimų, bet baigiantis metams patyrėme daug „džiaugsmo“ dėl įvedamo naujo Darbo kodekso. Tiesa, černobyliciai amžius jau artėja prie pensinio ir darbo sąlygų keitimas turėtų nelabai kelti rūpesčių problemų rinkinyje. Tačiau Lietuvoje černobyliciai priversti dirbti iki paskutinio ato-

dūso, nes iš pensijos gali pragyventi turbūt tik buvę teisėjai ar aukšto rango politikai. Nors dėl pastarųjų irgi kyla abejonių, nes vienos partijos vadovas, paėmęs šimtatūkstantinį kyšį, sakė, kad šitaip ruošiasi savo senatvei, nes nepasitikęs Lietuvos socialine sistema. Jeigu nepasitiki sistema patys jos kūrėjai, tai kodėl turime pasitikėti mes, černobyliciai, kuriems jau tris dešimtis metų valdžia tik žada, o realiai žiūri, ką dar čia iš mūsų atėmus?

Na, štai su didelėmis viltimis išsirinkome naująjį Seimą ir vėl, kaip ir ankščiau, tikimės geresnių permainų. Tikimės, kad mes, dar neišskelavusieji anapilin, spėsime nors truputį pagyventi žmoniškiau, o ne tik būsime gražiai palaidoti.

Kaip bus, matysime netolimoje ateityje, o kol kas neprarandame vilties ir tradiciškai planuojame aplankyti naująjį sveikatos apsaugos ministrą ir eilinį kartą supažindinti ministerijos klerkus su savo problemomis.

Metų pradžioje turėjome dar vieną, žemiškesnę problemą – iškilo klausimas dėl paminklo černobyliciams Vilniuje. Lietuvos privatizavimo šalininkai perdavė ar perdavė Sapiegos ligoninę privatiems asmenims, kurios kieme stovi paminklas, o naujieji šeimininkai mandagiai pasiūlė mums pasiimti savo paminklą, kadangi jis „neįsipaišo“ į teritorijos vystymo koncepciją.

Po ilgų susirašinėjimų su Vilniaus miesto savivaldybe ir asmeninių mūsų atsakingojo sekretoriaus pastangų pagaliau gavome kalėdinę dovanėlę – raštišką patikinimą, kad paminklas, kur buvo, ten ir bus! Sapiegos ligoninės kiemas įgauna miesto parko statusą, černobyliciams paliekama teisė ir toliau rengti renginius bei minėjimus, o miesto gyventojai ir svečiai galės laisvai lankytis šiame parke. Tai gi ne viskas taip blogai!

Žvelgdamas į tarptautinę areną ir mūsų viltis joje, noriu priminti, kad mūsų judėjimo atstovas (pirmininkas) tapo tarptautinės organizacijos „Chernobyl Union“ valdybos nariu ir tikruoju vicepre-

zidentu. Artimiausiuose tarptautinės organizacijos planuose yra siekis atkurti savo atstovavimą Jungtinėse Tautose.

Žinia, nuo sausio 1 dienos savo darbą pradės naujasis Jungtinių Tautų Organizacijos (JTO) generalinis sekretorius Antonijus Guterešas (Antonio Guterres), su kurio atėjimu siejame naujas viltis. Tikimės priimti tarptautinius sprendimus dėl černobylicių socialinės padėties ir galimai egzistuojančių žmogaus teisių pažeidimų, kurie turėtų valstybių vyriausybėms juridinę galią. Tai priverstų ir Lietuvos valdžią imtis realių veiksmų, sprendžiant černobylicių problemas, o ne nuolat kartoti, kad „visi lygūs“.

Taip pat šiais metais turi būti patvirtinta nauja JTO dešimties metų Černobylio programa ir numatytas finansavimas bei finansuotojai. Šiuo metu ukrainiečių darbo grupė, kurioje dirba ir Černobylio avarijos likviduotojai, bei tarptautinės organizacijos „Chernobyl Union“ prezidentas aktyviai dirba rengdami finansinę programos dalį.

Žinoma, liūto dalis pinigų bus skirtas Černobylio 4-ojo reaktoriaus demontavimui, kuris visai neseniai buvo apgaubtas nauju sarkofagu. Šiuo metu vyksta jo sandarinimo darbai.

Tikėtina, kad bus finansuojami jau pradėtų valyti radionuklidais užterštų teritorijų darbai, nes norima jas palaipsniui sugrąžinti žmonėms.

Bet pirmieji visi rengiamos programos dėmesys skiriamas nukentėjusių nuo Černobylio avarijos žmonių bei avarijos pasekmių likviduotojų medicininėms, psichologinėms ir socialinėms problemoms spręsti.

Tai gi vilčių, kaip visada, turime daug ir belieka mums visiems palinkėti sau jų išsipildymo.

O sveikindamas asmeniškai kiekvieną Jūsų su ateinančiomis šventomis Kalėdomis ir Naujaisiais metais, linkiu stiprios sveikatos, geros nuotaikos ir linksmų švenčių!

Linkiu naujaisiais Ugninio Gaidžio metais neprarasti to, ką visi dar turime – VILTIES!

Pranas Paškevičius

Dėl paminklo „Černobylio aukoms atminti“



Prie paminklo černobyliciams. Juozo Kazlausko nuotrauka

Antakalnio ligoninei perėmus Sapiegos ligoninės patalpas ir perdavus Šv. Roko ligoninei, ši po kelerių metų persikraustė į kitas patalpas. Lietuvos judėjimas „Černobyli“ gavo Šv. Roko ligoninės direktoriaus laišką, kad judėjimas pasirūpintų paminklu Sapiegų rūmų parke arba jį išsivežtų.

Niekas niekur paminklo pervežti nesiruošė tik vyko intensyvus susirašinėjimas tarp Lietuvos judėjimo „Černobylis“ vadovybės ir Vilniaus miesto savivaldybės atstovų. Tuo metu černobyliciai sužinojo, kad paminklas iš Sapiegos ligoninės balanso yra perduotas į Vilniaus savivaldybės balansą...

1997 metais judėjimas nupirko šį paminklą ir, sutikus Sapiegos ligoninės administracijai bei gavus Vilniaus savivaldybės leidimą, jį pastatė. Tais pačiais metais įvyko paminklo atidengimas.

Po 2015–2016 metais vykusio susirašinėjimo pagaliau buvo gautas Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorės Almos Vaitkunsienės laiškas, kad paminklas iš Sapiegos rūmų parko nebus judinamas.

Toliau spausdiname paskutinio laiško tekstą:

2016 liepos 27

Šiuo laišku atsakydama į Vilniaus miesto savivaldybės Tarybos narės gerb. Aušros Maldeikienės laišką ir įpareigojimą pasirūpinti, kad černobylicių garbei pastatytas paminklas liktų toje pačioje vietoje ir būtų laisvai prieinamas, patvirtinu, kad Savivaldybės atstovas Modestas Rudys, kuris deleguotas atstovauti Savivaldybei Technologijų parko įstaigoje, užtikrino, kad paminklas bus paliktas toje pačioje vietoje Sapiegos parke.

Černobyliciams ir miesto svečiams priėjimas prie šio paminklo, kaip ir visas parkas, visada pasiekiamas. Tai išspręsta atnaujinta Savivaldybės sutartimi su parke esančius pastatus eksploatuojančia įstaiga.

Iškilus bet kokiems klausimams ar susidūrus su bet kokiais kliūtimis prieiti prie paminklo Sapiegos parke, maloniai prašau nedvejotant kreiptis į mane arba Savivaldybės turto valdymo skyriaus darbuotoją Modestą Rudį ir visas iškilusias problemas išspręsim.

Pagarbiai,
Alma Vaitkunsienė
Vilniaus sav. Administracijos direktorė („Č.“ inf.)

Linksmų šventų Kalėdų ir laimingų Naujųjų 2017 metų!

Tebūna nauji metai dosnūs prasmingų įvykių,

Tebūna jie gerų prisiminimų ir naujų svajonių tęsinys.

Jaukių, ramių ir būtinai laimingų šventų Kalėdų ir Naujųjų metų!

„Černobylicio“ redakcija

Pagaliau atidarytas laikinas kapinynas

Ignalinos AE pagaliau atidarytas laikinas branduolinių atliekų kapinynas

Spalį į laikinąją panaudoto branduolinio kuro (B1) saugyklą pristatytas pirmasis kuru pakrautas konteineris. Saugykla atidaryta iškilmingai, netgi perkerpant raudoną juostą ir nutylint, kad šis projektas turėjo būti baigtas prieš septynerius metus – tada, kai buvo uždaryta Ignalinos atominė elektrinė. Ignalinos AE elektros nebegamina jau septynetą metų, tačiau joje esantis uranas vis dar yra labai pavojingas. Tad jo saugojimas inžinieriams yra tikras galvos skausmas.

Urano tabletės atominėje elektrinėje yra patalpintos į vamzdelius, pagamintus iš cirkonio. Branduolinės reakcijos metu urano tabletė įkaisdavo net iki 2100 laipsnių temperatūros. Kuro rinklė, kurioje daug cirkonio vamzdelių su urano tabletėmis, yra maždaug 7 m ilgio. Dabar tokios kuro rinklės yra saugomos specialiuose baseinuose, esančiuose abiejuose Ignalinos branduoliniuose reaktoriuose. Rinklės jau pradėtos krauti į specialius konteinerius, kurių vienas sveria 120 tonų, ir pradėtos vežti į laikinąją saugyklą. Ji nėra labai didelė, tačiau teritorija, kurioje ji stovi, užima 6 ha. Saugykla pramoniniu būdu bus pradėta naudoti 2017 m. spalį, dabar saugykla testuojama. „Iš pradžių būna atliekami karštieji bandymai – matuojamas radioaktyvumas. Toliau bus matuojamas konteinerio užkrovimo laikas. Sauga bus, aišku, svarbiausia, bet pačios operacijos bus greitesnės“, – sakė

Ignalinos AE direktorius Darius Janulevičius.

Į konteinerį rinklės turi būti pakraunamos ir į saugyklą nuvežamos per 18 dienų. Vienu metu kraunami du konteineriai – po vieną pirmajame ir antrajame blokuose. Panaudotas branduolinis kuras žmogaus sveikatai yra ypač pavojingas, taip pat kenksmingas ir aplinkai. Todėl pirmiausia kiekviena rinklė su uranu yra vėsinama. Branduolinės reakcijos metu rinklė tampa tokia radioaktyvi, kad ištraukus ją ir panardinus į vandenį ji skleidžia aplink save šviesiai žydrą spinduliavimą. Po penkerių metų baseine rinklės jau gali būti perkliamos į konteinerius. Jie yra cilindro formos, į dangų stiebiasi kaip dviejų aukštų namas, skersmuo – 2,6 m. Kiekvienas tuščias konteineris sveria 90 tonų.

Nors iš pažiūros jis atrodo itin paprastas, tačiau tai yra sudėtingas inžinerinis statinys, mat priešingu atveju galėtų kilti grandininė branduolinė reakcija. Į saugyklą B1 jau nukeliavo pirmieji konteineriai su branduoliniu kuru. Į naują saugyklą tilps 190 konteinerių, kurių kiekviename – po 91 kuro rinklę. Kuras į konteinerius pakraunamas pirmajame ir antrajame uždarytos elektrinės blokuose: paruoštas konteineris panardinamas į baseiną, kuro perkrovimas vyksta po vandeniui. Kuro rinklėmis pakrautas konteineris transportuojamas į laikinąją saugyklą. Tikimasi, kad visos rinklės iš reaktorių baseinų bus pakrautos ir į saugyklą atvežtos per penkerius metus. Tuo metu, kai IAE dar veikė, kuro rinklės reak-

toriuje būdavo naudojamos maždaug penkerius metus, vėliau talpinamos į specialų baseiną. Rinklė jame turi vėsti mažiausiai penkerius metus ir tik tada gali būti perkeliama į specialius konteinerius bei vežama į laikinąją kuro saugyklą. Ignalinos AE turi sukaupusi 22 000 kuro rinklių.

Panaudotoms rinklėms saugoti senoji saugykla buvo pastatyta 1999 m., ji yra visiškai užpildyta. Dėl to Ignalinos AE prireikė naujos laikinos saugyklos, kurioje kuras galės būti saugomas apie 50 metų. Kur jis bus laidojamas praėjus šiam laikotarpiui, nėra aišku. „Apie 2030 m. visos šalys yra įpareigosios rasti sprendimą, kur laidoti atliekas“, – sakė D. Janulevičius. Manoma, kad atliekos turėtų būti saugomos žemės gelmėse. Kol kas žemėje branduolinių atliekų nesaugo nė viena valstybė, tačiau bandymus atlieka Suomija ir Švedija. Šiuo metu Ignalinos AE dirba per 2 tūkstančius žmonių. Kai bus baigti saugyklų projektai, darbuotojų skaičius sumažės – dalis tiesiog išeis į pensiją, kiti bus perkvalifikuoti. Kiek žmonių liks dirbti IAE, D. Janulevičius atskleisti nenori. Visas kuro rinkles pervežus į saugyklą, branduolinių reaktorių pastatų žmonės nebeprižiūrės: „Prasidės darbai tam tikrose vietose. Demontavimas vyksta jau ir dabar, jis bus pradėtas ir kituose pastatuose, kur yra didesnis užterštumas.“ Nors sutartis su „Nukem Technologies/GNS“ buvo pasirašyta dar 2005 metų sausį, B1 statybos dėl nuolatinių rangovo ginčų su Lietuva baigiamos tik dabar.

Parengė Jonas Baltakis



Ignalinoje atidarytas 20 mln. eurų vertės laikinas branduolinių atliekų „kapinynas“.



Baseinas, kur vėsinamos kuro rinklės su uranu.



Branduolinių atliekų saugykla, kur keliauja panaudotos ir atvėsintos kuro rinklės. *Sandros Buzaitės nuotraukos*

STT atsisakė pradėti tyrimą dėl Ignalinos AE konteinerių pirkimo

Konkursas konteineriams pirkti Ignalinos AE buvo paskelbtas 2012 m. kovą, o 2013 m. liepą, leidus Viešųjų pirkimų tarnybai (VPT), jis buvo nutrauktas. 2014 m. rugpjūtį pradėtas pakartotinis pirkimas. VPT nurodo, kad pirmojo pirkimo vertė siekė beveik 5,956 mln. eurų, pakartotinio pirkimo vertė nenurodoma, nes jis buvo vertinamas iki vokų su pasiūlymais atplėšimo. VPT teigimu, konkurso sąlygose nustatyta maksimali balų suma (70), kuri būtų skiriama įvykdžius daugiau nei 5 gelžbetoninių gaminių gamybos ir tiekimo sutartis, neužtikrina, kad IAE atsirinks

geriausią kvalifikaciją turinčius tiekėjus. Dėl to į Generalinę prokuratūrą ir STT, gavusi VPT išvadą, kreipėsi ir Seimo Antikorupcijos komisija. VPT nustatė įstatymo pažeidimų – konkursas, anot jos, buvo nesekantis, dokumentai buvo netikslūs, neaiškūs, neužtikrinta reali konkurencija.

Neseniai STT pranešė, kad tyrimas nepradėtas, nes įgainedu darbuotojo veiksmuose nerasta nusikaltimo požymių. „STT sprendimą priėmė, atsižvelgdama į tai, kad IAE pateiktame prašyme Generalinei prokuratūrai išdėstytos aplinkybės jau buvo įvertintos

anksčiau ir šių metų vasario 29 d. priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, nesant IAE darbuotojų veiksmuose nusikalstamos veikos – piktnaudžiavimo – požymių ir, atsižvelgusi į Viešųjų pirkimų tarnybos išvadą, nutraukė gelžbetoninių saugojimo konteinerių pirkimo procedūras“, – teigiama IAE pranešime.

STT informavo, kad dėl šio pirkimo į tarnybą kreiptasi tris kartus, ir visais atvejais atsisakyta pradėti tyrimą. „Specialiųjų tyrimų tarnyba gavo tris pareiškimus. Pirmąjį gavo Panevėžio valdyba ir ji priėmė nutarimą vasario 29 d.

atsisakyti pradėti tyrimą, nesant Ignalinos atominės elektrinės darbuotojo veiksmuose nusikalstamos veikos. Čia kreipėsi vienas iš tiekėjų“, – BNS sakė STT atstovė spaudai R. Saulytė. Anot jos, remiantis Panevėžio valdybos nutarimu bei tuo, kad IAE atsižvelgė į Viešųjų pirkimų tarnybos pastabas, neigiamai

atsakyta ir į vėlesnius Seimo Antikorupcijos komisijos ir pačios IAE prašymus. Pradėti ikiteisminį tyrimą IAE paprašė spalio pabaigoje – prašyta ištirti, ar rengiant gelžbetoninių konteinerių, skirtų cementsuotų radioaktyviųjų atliekų saugojimui, konkursą, nebuvo padaryta nusikaltimų.

Parengė Jonas Baltakis



Rinklių konteineriai. *S. Buzaitės nuotr.*

Nepagydomi



Arkadijaus Averčėnkos portretas ir viršelis (dail. Nikolajus Remizovas)

Apie autorių

Prozininkas, dramaturgas, satyrikas, publicistas Arkadijus Averčėnka gimė 1881 03 27 Sevastopolyje. Rašoma, kad vaikystėje Arkadijus apsuksiai vengė mokslų, visaip palaikydamas šeimos versiją apie silpną savo sveikatą. „Autobiografijoje“ rašytojas rašė: „Taip ir būčiau likęs be raštis, jei mano vyresnėms seserims nebūtų atėjusi į galvą linksma mintis: užsiimti mano mokslinimu.“ Vėliau jis baigė dvi miesto realinės mokyklos klases. Sulaukęs penkiolikos įsidarbino jaunesniuoju raštininku „snaudžiančioje transporto kontoroje“, su kuria teko atsisveikinti, ir šešiolikos, palikęs Sevastopolį, pradėjo dirbti Briansko akmens anglies kasyklos kontoroje. Po trejų metų kasyklų valdyba persikėlė į Charkovą, o kartu su ja – ir Averčėnka. Charkove, kaip jis rašė, „atgijo mano siela ir sustiprėjo kūnas“.

Pirmas apsakymas „Kaip man teko apdrausti gyvybę“ išspausdintas 1903 spalio gale Charkovo laikraštyje „Pietų kraštas“.

1907 persikėlęs į Sankt Peterburgą, jis pasiūlė sunykusio humoristinio žurnalo „Laumžirgis“ redakcijai reorganizuoti leidinį ir 1908 balandžio 1-ąją pasirodė naujas savaitraštis „Satyrikonas“. Kaip pastebėjo Aleksandras Kuprinas, žurnalas „iškart atrado vietą: savo kryptį, savo toną, savo markę“. Žurnalas, orientavęsis į vidurinę klasę, besidomėjusią politika bei literatūra, tapo labai populiarus.

1910 skaitytoją pasiekė trys Averčėnkos knygos: „Linksmosios austrės“, „Apsakymai (humoristiniai)“, „Zuikučiai ant sienos“. Jos išgarsino autorių. O 1912 pasirodė humoristiniai rinkiniai „Ratilai ant vandens“ ir „Apsakymai sveikstantiesiems“ jam pelnė „rusiškojo Marko Tveno“ ir „juoko karaliaus“ epitetus.

1917-ųjų vasario revoliuciją Averčėnka pasitiko entuziastingai, tačiau po jos sekęs „demokratinis šėliojimas“ priverė suklusti, o po to įvykusį Spalio perversmą jis suvokė kaip siaubingą nesusipratimą, kaip savotišką „juodą humorą“. Bolševikų valdžią lygino su „demoniška internacionaline virtuve, kuri smalkina visam pasauliui“. Satyriniame pamflete „Mano simpatija ir mano užuojauta Leninui“ rašytojas rėžė: „Velniop tą socializmą, kurio niekas nenori, nuo kurio visi grėžiasi kaip vaikai nuo ricinos aliejaus.“

Žinoma, užgimusi nauja epocha į humorą žiūrėjo rūščiai. Tad 1918 rugpjūtį Averčėnkos redaguojamas „Naujasis Satyrikonas“ buvo uždarytas, o pats jis pasitraukė į baltagvardiečių kontroliuojamus Pietus – 1919 balandį grįžo į Sevastopolį. Rašė laikraščiams „Paazovio kraštas“, „Pietūs“, kartu su A. Kamenskiu vadovavo 1919 įsteigto teatro-kabareto „Artisto namai“, kur buvo pastatyta jo pjesė „Vaistai nuo kvailybės“, literatūrinei daliai, o vėliau Sevastopolio teatre „Renesansas“ įvyko jo pjesės „Žaidimas su mirtimi“ premjera. 1920 subūrė savo teatro

trupę „Migruojančių paukščių lizdas“. (Konstantinopolyje šis teatras kartu su Aleksandro Vertinskio kabaretu „Juodoji rožė“ tapo pačiu žinomiausiu tarp emigrantų.)

1920 lapkritį jis spėjo laivu išvykti į Konstantinopolį, nes už dviejų dienų, lapkričio 15-ąją, Sevastopolį užėmė bolševikai. Nuo 1922 gyveno Prahoje, trumpam lankydamasis Vokietijoje, Lenkijoje, Baltijos šalyse. Vaclavo aikštėje esančiame viešbutyje „Auksinė žąsis“ (Zlatá husa) nuomavo kambarį, dirbo garsiam laikraštyje „Prahos spauda“ (Prager Presse). Emigracijoje Averčėnka paskelbė knygų (apsakymų rinkinį „Tuzinas peilių į revoliucijos nugarą“, 1921; rinkinį „Vaikai: apsakymų rinkinys su priedu „Vadovas besilaukiantiems vaikų“, 1922; romaną „Mece nato pokštas“, 1925, ir kt.). Rusiškasis „juoko karalius“ mirė Prahoje 1925 03 12, palaidotas Olšansko kapinėse.



Nepagydomi

Pornografinės literatūros paklausa krito. Publika ima domėtis istoriniais ir gamtamoksliniais kūriniais. (Knygų naujienos)

Rašytojas Kukuškinas linksmi nusiteikęs įžengė pas leidėją Zaležalovą ir šyptelėjęs žaismingai bakstelėjo šiam kumščiu į šoną.

– Kas yra?
– Daiktas!
– Koks?

– Aha! Akutės sužaižaravo? Štai čia guli mano kišenėje. Jei būsite gerutis, kalbant apie avansą – tebūnie, atiduosiu!

Leidėjas suraukė antakius.
– Apysaka?

– Ta pati. Cha, cha! Kitaip tariant, tokią mašiną užkūriau, kad dangus sudrebės! Jums pasisekė. Štai dvi trys ištraukos.

Rašytojas išsitraukė rankraštį.

„Juos pasiglemžė tamsi niūri šachta. Spingsulės šviesoje buvo matyti sultinga, besikilnojanti Lidijos krūtinė ir stangrūs klubai, į kuriuos

godžiai žvelgė Griominas. Užsimiršęs jis mėslungiškai priglaudė ją prie krūtinės ir viskas ėmė suk...“

– Dar kas? – sausiai paklausė leidėjas.

– Dar tokį dalykėlį pavariau: „Diržablis lengvai mostelėjo sparnais ir pakilo... Prie vairo sėdėjo Majevičius ir godžiu žvilgsniu rijo Lidiją, kurios didžiulė krūtinė kilnojosi ir stangrūs išsišovę klubai gundė savo artuma. Užsimiršęs Majevičius metė vairą, sustabdė spyruoklę, priglaudė Lidiją prie krūtinės ir viskas ėmė suk...“

– Dar kas? – paklausė leidėjas taip šaltai, kad rašytojas Kukuškinas pažvelgė į jį baimės bei sąmyšio kupinomis akimis ir nunarino jas žemyn.

– A... dar... štai... Sss...magu! „Linevičius ir Lidija, suvaržyti naro kostiumų svorio, godžiai žvelgė vienas į kitą pro apskritus stiklinius šalmų langelius... Virš jų galvų šminirėjo garlaiviai ir šarvuoti laivai, tačiau jie to nejuto. Žvelgdamas į gremėzdišką, nerangų naro rūbą, Linevičius įsivaizdavo didžiulę besikilnojančią Lidijos krūtinę ir stangrius išsišovusius klubus. Užsimiršęs Linevičius mostelėjo vandenyje rankomis, puolė prie Lidijos ir viskas ėmė suk...“

– Nereikia, – tarė leidėjas.
– Ko nereikia? – krūptelėjo rašytojas Kukuškinas.

– Nereikia. Eikite, eikite su Dievu...

– Jums nepatinka? Aš dar turiu ir kitų epizodų... Anūkėlis pamatė močiutę mudyklėje... O ji dar buvo jauna...

– Gerai, gerai. Žinom! „Užsimiršęs jis puolė prie jos, stvėrė ją į glėbį ir viskas ėmė suktis.“

– Iš kur jūs žinote?! – aiktelėjo iš nuostabos rašytojas Kukuškinas. – Iš tiesų taip aš ir parašiau.

– Nieko ypatingo. Kūdikis atspėtų! Dabar šito, broleli Kukškinai, jau nebeskaito. Aū! Ieškok, broleli Kukškinai, naujų kelių.

Rašytojas Kukuškinas nevilties kupinomis akimis pasikasė pakaušį ir apsidairė:

– O kur jūsų šiukšliadėžė?

– Štai ji, – parodė leidėjas.

Rašytojas Kukuškinas sviedė savo ranką į šiukšliadėžę, nusivalė nosinę išrasojusį veidą ir lakoniškai paklausė:

– Apie ką reikia?

– Dabar labiausiai skaitomos gamtamokslinės ir istorinės knygos. Rašyk, broleli Kukškinai, ką nors apie bajorus, apie įvairių mūsų gyvenimą...

– O avansą duosite?

– Jei bus apie bajorus – duosiu. Bus apie muses – duo-

siu. O apie stangrius klubus – neduosiu! Ir jei bus viskas apie tai, kaip „viskas ėmė suktis“ – neduosiu!!!

– Tegu bus apie musę, – atsiduso rašytojas Kukuškinas.

* * *

Po savaitės leidėjas Zaležalovas gavo du rankraščius. Jie buvo tokie:

I. Bajoriškias neapdairumas

Bajoraitė Lidija, sėdėdama savo senovinės statybos kambarėje, nusprendė eiti miegoti. Patraukusi nuo aukštos besikilnojančios krūtinės košniką*, ji apnuogindama savo gražią sultingą koją ėmė vilktis sarafaną, tačiau tuo metu atsivėrė senovinės durys ir įėjo jaunas kunigaikštis Kurbskis.

Tylėdamas padūmavusiu žvilgsniu jis žvelgė į aukštą besikilnojančią merginos krūtinę ir standžius iškilus klubus:

– Būk sveika!** – šūktelėjo jis anų laikų kalba.

– Būk sveikas, šlovė tau, gerasis žaliūke! – šūktelėjo bajoraitė, prigusdama kunigaikščiui prie krūtinės, ir viskas ėmė suk...

II. Musės ir jų įpročiai (Ištraukos iš vabzdžių gyvenimo)

Laiba nedidukė musė aukšta krūtinė ir stangriais klubais ropinėjo apdulkėjusio lango pakraščiu. Ją vadino musiškai: Lidija.

Iš už kampo išlanko didelė juoda musė, sustingo priešais ir vos suvaldydama aistrą ėmė virš galvos trinti vieną į kitą laibas raumeningas kojeles. Aukšta besikilnojanti Lidijos krūtinė apsvaigino juodąją musę. Ištiesusi kojeles, ji stipriai prispaudė prie savo krūtinės Lidiją ir viskas ėmė suk...

(Iš knygos „Linksmosios austrės: humoristiniai apsakymai“. S. Peterburgas, 1910)

Vertė Erikas Banys

* Tradicinis rusų moterų galvos apdangalas.

** Ой, ты, го́й еси!



Arkadijus Averčėnka. 1913

Gaidžio metų belaukiant



Jau po kelių dienų 2016 metai nugrims į praeitį. Nieko gero jie černobyliciams neatnešė, judėjimo „Černobylis“ veikla plaukė sena vaga, pasroviui, be jokių slenksčių ir verpetų.

Černobylio katastrofos 30-ąsias metines paminėjome Seime, savo miestuose ir rajonuose. Minint šią liūdną sukaktį, Birštono muziejuje buvo atidaryta fotografijų paroda, Raseiniuose vyko černobylicių šeimų sąskrydis, buvo organizuotos kelios ekskursijos.

Kita judėjimo veikla vyko vietose ir tik judėjimo padalinių (komitetų) narių dėka. Man atrodo, kad judėjimas atsidūrė aklavietėje. 26-erius metus valdžioje prabuvus socialdemokratams, konservatoriams ir liberalams, dingo bet kokios iliuzijos ką nors pakeisti mūsų labai tiek medicininių, tiek socialinių garantijų srityse.

Spalio mėnesį įvykę rinkimai į Seimą atnešė į gyvenimą Lietuvioje šiek tiek poži-

tyvumo, suteikė vilties, kad naujoji valdžia, nesusimaišiusi su etatiniais partiniais seimūnais, „pagarsėjusiais savo darbais“, ką nors iš tikrųjų pakeis į gerąją pusę ir atneš naudos ne tik apskritai Lietuvos gyventojams, bet ir specifinei jos grupei – černobyliciams.

Bet štai jau dabar matyti, kad vos pradėjusi dirbti nauja vyriausybė yra puolama iš visų pusių, bandant surasti nors menkiausią dėmelę naujų Seimo narių biografijose ar darbuose, bandoma sumenkinti ruošiamas reformas bei pertvarkymus valdžios struktūrose ir jos padalinių veikloje.

Ateinantys metai turėtų būti įdomūs tuo, kad paaiškės, ar naujai atėjusieji susitvarkys su suįžūlėjusia tautine nomenklatura bei aršiu seno raugo „tradicinių“ partijų aktyvo puolimu, nors jis tikriausiai bus labai rafinuotas ir paslėptas.

2017 metų sausį vyks Lietuvos judėjimo „Černobylis“ (LJČ) ataskaitinė-rinkiminė konferencija. Čia išskyla didelė problema: ar turėsime kvorumą? Mirus Gediminui Tareilai, Klaipėdos krašto organizacija apmirė, nebegirdėti žinių ir apie Žemaitijos rajonų „Černobylio“ komitetų, kuriuos kuravo velionis, veiklą. Pernai mirė LJČ Radviliškio komiteto pirmininkas Simonas Beresnevičius ir jį pakeisti tikriausiai nebus kam. O ir kiti LJČ komitetai per daug savo veikla neblizga, todėl ir nėra aišku, kas susirinks...

Manau, konferencija turėtų numatyti ir patvirtinti 2017 metų darbus, kuriuos bandoma jau keliolika metų įgyven-

dinti: pirma, sulygtinti su kitomis socialinėmis grupėmis transporto lengvatas (jos kainuotų per 300 000 eurų, kurių anksčiau niekaip negalėjo „rasti“ buvęs Seimo narys ir susisiekimo ministras Eligijus Masiulis); antra, išspręsti kasmetinių sveikatos patikrinimų (jų nėra jau geri du dešimtmečiai), dantų protezavimo bei nemokamų vaistų (dabar, turėdami 80% nuolaidą vaistams, sumokame 85–75% vaistų kainos) problemas; trečia, pasiekti, kad būtų atliktas vienkartinis kompensacijų indeksavimas (kompensacijų sumos nesikeitė nuo 1994 metų) ir kad būtų sudaryta galimybė išeiti į pensiją penkeriais metais anksčiau, nemažinant kasmet pensijos dydžio 5 procentais.

Kiek galimybės leidžia, bandžiau patyrimuoti, kelių metų sulaukę miršta černobyliciai. 90–95% jų mirė būdami 49–61 metų amžiaus. Taigi absoliučiai daugumai černobylicių sulaukti pensinio amžiaus yra tas pat, kaip pasivyti dykumoje mirą.

Matysime, koks bus naujos valdžios požiūris į mus, nes po 5–10 metų šis valdžios galvos skausmas turėtų visiškai išnykti kartu su mumis, ko, manau, ir laukė buvusieji (iki sumažintų pensijų kompensavimo pradžios, šios malonės nesulaukę, mirė 167 000 Lietuvos pensininkų).

Pagyvensime ir pamatysime, ką mums atneš Naujieji Raudonojo Gaidžio metai, o dabar visiems linkiu linksmų šv. Kalėdų bei laimingų 2017-ųjų Naujųjų metų. Iki susitikimų kitais metais!

Kęstutis Kazlauskas

Gaubtas užstumtas

Ukraina surengė oficialią ceremoniją, žymintį svarbaus etapo pabaigą, įgyvendinant projektą, kurio tikslas – pastatyti naują gaubtą virš sprogusio Černobylio atominės jėgainės 4-ojo reaktoriaus.

Tikimasi, kad baigta statyti didžiausia pasaulyje slankioji metalinė konstrukcija užtikrins ateities kartų saugumą Europoje. 1,5 mlrd. eurų kainavęs statinys buvo užstumtas ant senojo, jau apgriuvusio sarkofago, kurį sovietai paskubomis pastatė po Černobylio katastrofos, įvykusios 1986 metų balandžio 26 dieną. Tačiau, kai kurių ekspertų teigimu, nuo Černobylio atominės jėgainės katastrofos labiausiai nukentėjusios teritorijos ir dabar išlieka pavojingos. Teigiama, kad žmonės jose galės saugiai apsigyventi ne anksčiau nei po 20 000 metų.

Nobelio premijos laureatė Svetlana Aleksijevič, parašiusi knygą „Černobylio malda: ateities kronika“ bei bendravusi su daugybe nuo katastrofos nukentėjusių žmonių, taip pat tikino, kad katastrofos padariniai bus dar ilgai stipriai jaučiami, o nemaža dalis žmonių ir dabar neįvertina šio įvykio masto. S. Aleksijevič, gyvenanti Baltarusijoje, neigiamai vertina ir Astravo atominės jėgainės statybas. „Manau, kad tai nusikaltimas, kuris rodo, kad nesuvokėme Černobylio, nesupratome jo prasmės. Turbūt tai kai kas daugiau, negu mūsų sąmonė gali aprėpti. Baltarusijoje, kurioje gyvenu, yra uždara, autoritarinė sistema

ir Černobylio tema čia apeinama.

Mano knygos leidžiamos Rusijoje, bet ne Baltarusijoje. Mūsų šalies autoritarinė sistema negalvoja apie gyvybės kainą, apie tautos ateitį, jai rūpi tik valdžios problemos. Kadangi visuomenė paralyžuota baimės, nuolatos kontroliuojama, mes nesugebėjome pasipriešinti, pas mus nėra kokio nors ekologinio, anti-branduolinio judėjimo.

Autoritarinėje šalyje viską sprendžia vienas žmogus. Jis nusprendė, kad statysime atominę elektrinę, o visuomenė tyli“, – tikino S. Aleksijevič. Maža to, prieš daugiau nei metus Baltarusija pakeitė nuo Černobylio nukentėjusių žemių paskirtį ir leido kai kuriose teritorijose plėtoti žemės ūkį. Nobelio premijos laureatė tai pavadino nusikaltimu. „Manau, kad tai nusikaltimas. Kad atgaivintume tas žemes, reikia visai kitų technologijų, kito civilizacijos lygio, kurio žmonija dar nėra pasiekusi. Mes negalime tobulai išvalyti taip nukentėjusios žemės, to mes nepajėgiame. Aš norėčiau žinoti, ar ant Aliaksandro Lukašenos stalo patenka produkcija iš tos „atgaivintos“ žemės? Abejoju. Manau, kad viskas, ką jie valgo – ten, viršuje, – užauginta prie Minsko, švariausiose vietose, viskas dešimtis kartų patikrinama. Ir ten tai jau tikrai yra dozimetrai, kurių žmonėms taip ir nedavė. Tai nusikaltimas – kitaip nepavadinsi. Tai autoritarinės valdžios požiūris į žmogų“, – teigė S. Aleksijevič.

lrytas.lt



Per pasaulį nuvilnijusi tragedija nesustabdė: vėl gręžiasi į branduolinę energetiką

Po Fukušimos tragedijos Japonijoje šiuo metu veikia tik trys iš visų 22 veikti galinčių branduolinės energetikos reaktorių. Nors Japonija susiduria su dideliais iššūkiais ir gyventojų nepatiklumu dėl branduolinės energetikos vystymo, nuo energijos importo priklausoma šalis visgi neatsisako branduolinės energetikos idėjos ir iki 2030 m. ketina įgyvendinti ambicingus branduolinės energetikos planus.

Branduolinė energetika Japonijai buvo strateginis tikslas dar nuo 1973 metų, nes šalis stokoja išteklų, todėl tenka importuoti daugiau nei 90% jai reikalingos energijos. Šiuo

metu Japonijos energetikos nepriklausomybės rodiklis – vienas žemiausių ir siekia tik 6%. Japonijos ekonomikos, prekybos ir pramonės ministerijos Atominės energetikos planavimo departamentas atstovs Ro Takahašis teigia, kad pagrindinė problema ne tik tai, kad šalis didelę dalį žalios naftos ir gamtinių dujų importuoja iš kitų valstybių ir kad uždarius daugelį branduolinių reaktorių išaugo energijos kaštai. Labai svarbu ir tai, iš kokių regionų Japonija importuoja energiją. Pavyzdžiui, Japonijos žaliavinės naftos priklausomybė nuo Vidurio Rytų valstybių siekia 82%, nuo Hormūzo sąsiaurio vals-

tybių – 81,4%. Japonijos dujų importo priklausomybė nuo Vidurio Rytų siekia 26,5%, nuo Hormūzo sąsiaurio kiek mažiau – 23,6%.

„Šie regionai nėra politiškai stabilūs, sunku prognozuoti tokių valstybių elgesį, todėl jeigu ten įvyktų kokie nors netikėtumai, Japonijai grėstų dideli nemalonumai“, – Japonijos energetinę priklausomybę nuo kitų valstybių pakomentavo R. Takahašis.

Skaudžios Fukušimos pamokos

2011 m. kovo 11 d. Japonijoje žemės drebėjimas ir cunamis sutrikdė Fukušimos atominės elektrinės reaktorių

aušinimo sistemų darbą. Japonija sureagavo į incidentą ir uždarė daugiau nei 40 branduolinių elektrinių reaktorių. Dėl įvykusios avarijos evakuoti 164 865 žmonės. Fukušimos avarija gerokai pakoregavo Japonijos energetikos strategiją. Iki tol trečdalis Japonijos energijos gauta iš branduolinių elektrinių. Ši skaičių japonai tikėjosi dar labiau padidinti – branduolinė energija turėjo sudaryti beveik pusę visos Japonijai reikalingos energijos, tačiau Fukušimos avarija ne tik gerokai pristabdė branduolinės energijos vystymą Japonijoje, bet ir sukėlė daug nerimo visuomenėje ir pakirto jos pasitikė-

jimą branduoline energetika. Japonijos visuomenė nebepasitiki branduoline energetika ir protestuoja. Nepaisant vyriausybės palankumo šiai energijos rūšiai, gyventojai išreiškia savo valią ir netgi daro įtaką reaktorių darbo atnaujinimui. Su šia priešprieša Japonija jau susidūrė. Praėjus trejiems metams po Fukušimos avarijos, buvo įjungti penki reaktoriai, tačiau vietos gyventojai kreipėsi į teismus ir triumfavo – du iš naujo paleisti reaktoriai buvo sustabdyti. Ši vyriausybės ir šalies gyventojų priešprieša ir ateityje Japonijai kels problemų.

Nukelta į 7 psl.

Kaip atrodo „paliaubos“ Ukrainoje

Ruslanas tarnauja armijoje pagal kontraktą. Kovėsi savanorių bataliono, vėliau – Nacionalinės gvardijos gretose. Iš viso fronte praleido beveik du metus. Šiemet, būdamas snaiperių grupėje, vadovaujamoje Specialiųjų operacijų centro, vykdė užduotis pramoninėje Avdejevkos zonoje. Tiesą sakant, atsidūrė pačiame karinių veiksmų įkarštyje.

Ruslanas – tipiškas „karo žmogus“. Nepaisant gero darbo ir žmonos įkalbinėjimų, ji visą laiką traukia frontas. Jis, kaip ir dauguma kitų karo „skonio“ paragavusių karių, negali pritapti prie takaus gyvenimo. Buvimas užfrontės mieste iš pradžių jam kėlė vos ne fizinį skausmą. „Grįžęs iš paskutinės rotacijos, pirmas tris dienas kojos iš namų nekėliau, labai blogai jaučiausi. Dabar lyg ir geriau tapo, bet vis tiek negaliu aš čia būti. Greitai vėl vyksiu“, – prisipažįsta Ruslanas.

„Daug buvo rotacijų, ir kaskart būdavau įsitikinęs, kad man nieko nenutiks. Bet paskutinį kartą kažkodėl labai pergyvenau. Atvirai sakant, pirmą kartą pagalvojau, kad geriausiu atveju tapsiu luošiu, o gali nutikti ir taip, kad ten ir liksiu. Tąkart sau pasakiau: jei išgyvensiu, mesiu rūkyti. Dabar nerūkau“, – šypsodamasis sako karys.

Apie asmeninę motyvaciją

– Nuo 2014 m. tarnavau savanorių batalione, o nuo 2015-ųjų vasario, pagal prezidento įsaką, tapau Nacionalinės gvardijos kariu ir gavau mobilizuotojo statusą. Gavęs šį statusą, privalėjau Gvardijoje ištarnauti bent metus. 2016 m. vasarį demobilizavusi, parvykau namo ir supratau, kad negaliu pritapti prie takaus gyvenimo. Kurį laiką dirbau savanoriškame fonde – padėjau savanoriams tiekti į frontą amuniciją ir mundiruotę. Galiausiai nusprendžiau vėl vykti į frontą. Be to, tuo metu sužinojau, kad ten vyksta mano grupė, su kuria kartu kovėmės Debalceveje, Uglegorske, Černuchino, Stanicoje Luganskoje ir kituose karštuose taškuose.

Kad galėčiau vykti į priekines pozicijas, pasirašiau pusmečiui kontraktą, nes kitaip nebūtų ėmę. Žinojau, kad mūsų vadas susitarė dėl rimto darbo ir kad nesėdėsime antroje ar trečioje gynybinėje linijoje. Iš pradžių į bazę atvyko didelė mūsų grupė, vėliau atrinko keliasdešimt žmonių užduotims vykdyti.



Avdejevkos pramoninė zona. Nuo pavasario tai pats karščiausias karinių veiksmų taškas. 2016 03 18



Pramoninėje zonoje atremiamos prorusiškų samdinių atakos. 2016 04 01, Romano Bočkalos nuotraukos

Apie Nacionalinę gvardiją

– Po savanorių bataliono Nacionalinėje Gvardijoje ištarnavau metus. Iki šiol bendrauju su daugeliu karių. Jų manymu, neteisinga, kad Gvardija pavaldi Vidaus reikalų ministerijai. Argi teisinga, kada kovose dalyvavę karininkai ir kariai pavaldūs ne iki galo liustruotiems seno raugo „mentams“, kurie ligi šiol tebesėdi vadovaujamuose postuose.

– O kam, karių nuomone, turėtų būti pavaldi Gvardija?

– Tiesiogiai vyriausiajam vadui. Prezidentą renka tauta, o Nacionalinė gvardija – tautos armija, ji neturi paklusti nei Vidaus reikalų ministerijai, nei Ukrainos saugumo tarnybai. Priešingai – reikalui esant, ji turi tapti atsvara šioms struktūroms ir ginti tautos interesus.

– Nacionalinės gvardijos kariai nori būti pavaldūs prezidentui Porošenkai?

– Per pastaruosius kelis metus nesutikau nė vieno, kuris pasitiktų Porošenka. Jau praėjo du metai, o iki šiol nieko iš „buvusiųjų“ nei pasodino, nei nubaudė.

Apie priekinę liniją

– Didžioji dalis „atošnikų“ (antiteroristinės operacijos karių) dabar sėdi antroje ir trečioje gynybos linijose, niekas

jais neužsiima, ten klesti „avatarystė“, t. y. savotiška transformacija. Vaikiniai faktiškai sargauja, kad vietiniai neišnešiotų kurui įtvirtinimų, į kuriuos sudėti milijonai. Dalis karių įsikūrę normaliomis sąlygomis, bet yra ir tokių, kurie visą rotacijos laiką miega palapinėse ir blindazuose. Juos būtina kuo nors užimti, atvežti keletą instruktorių, būtini reguliarūs šaudymo mokymai. O dabar kareiviai palikti patys sau, daugelis jų per visą rotacijos laiką nė karto net į taikinį nebūna šovę. Apskritai nesuprantu, kam ginti į karą tuos, kurie nenori eiti. Juolab kad yra daug motyvuotų žmonių, pasiruošusių kariauti.

– Negi tokių žmonių daug?

– Sprendžiant pagal Gynybos ministerijos pareiškimus, dabar egzistuoja kontraktininkų stygius. Dabar – taip. O kam žmonėms vykti į antrą ir trečią linijas? Dykinėti? Niekas su tuo nesutinka, visi nori į priekinę liniją. Aš tau pasakysiu, kad į Avdejevkos pramoninę zoną yra susidariusi padalinių, norinčių tenai vykti, eilė. Kai mūsų padalinyje vyko grupės į Avdejevką atranka, kariai tarpusavyje susivaidijo, nes kiekvienas norėjo vykti. Deja, ten pakliūti gali anaip tol ne visi, kadangi ima karius su patirtimi.

Apie Avdejevką

– Iš pradžių atvykome į savo bazę, kur kietai ruošėmės, kasdien būdavo instruktažas ir alinančios treniruotės. Pirmasis darbas buvo snaiperių parama ATO kariams, išsidėsčiusiems atskirame Avdejevkos sektoriuje. Tame sektoriuje kovos dažniausiai vyksta naktimis, nes dieną atvažiuoja Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos paskirtos misijos stebėtojai. O pramoninėje zonoje, į kurią mus po kiek laiko permetė, mūšiai vyksta praktiškai visą parą. Desantininkai, su kuriais mes buvome pozicijose, sakė, kad pagal ugnies intensyvumą situacija panaši į Donecko oro uosto.

Dar visai neseniai Avdejevkos pramzoną visiškai kontroliavo kovotojai. Po to mūsų kariai patraukė pirmyn, nes veiksmų ėmėsi karinis „Pravij sektor“ padalinys. Tai ne tie, kurie Kijeve ir kituose užfrontės miestuose saugo firmas, prisistatydami kaip „Pravij sektor“. Kiek žinau, kai „frontovikai“ paprašė šitų „miestiečių“ pagalbos, tie atsisakė – tada vos nekilo muštynės. Kovinis „Pravij sektor“ – patys tikriausi patriotai, visi tik ir kliebi Ukrainos išvadavimo idėją, visi pasiruošę už šią idėją galvas suguldyti. Beje, prieš dvejus metus jie, kaip ir mes, buvo IT specialistai, mokytojai, vadybininkai...

– Paminėjus „Pravij sektor“ savanorišką ukrainiečių korpusą, Generalinis štabas, kaip įprasta, ima nervintis, kadangi, pagal Minsko susitarimus, savanoriški padaliniai turėjo būti atitraukti nuo skiriamosios linijos.

– Vis dėlto jie tenai yra. Ir būtent jų dėka mes ir „atėmėme“ didžiąją pramzonos dalį. O per paskutinius du mėnesius pasislinkome dar 200 metrų pirmyn. Sprendžiant pagal tai, kaip dirba „Pravij sektor“, jie galėtų tapti visos mūsų puolamosios kampanijos varikliu. Pagal Minsko susitarimus, mes juk negalime oficialiai pulti. O jiems lengviau – jie apskritai niekam nepavaldūs. Na štai jie ir pajudėjo. Jų žvalgyba nusigavo į „promką“, žvalgant paaiškėjo silpnos vietos, o dalis pozicijų apskritai buvo apleistos – mat kovotojai manė, kad nepulsime. Šitie apsižiūrėjo, grįžo, susigrupavo ir darniai įsiveržė tiek toli, kiek galėjo. Ten jie „įkretė“ kovotojams, įsitvirtino ir paprašė pagalbos.

Mūsiškai pajudėjo į pagalbą ir užėmė pozicijas. Štai taip mes paėmėme „promką“. Per

ėmę priešo radijo dažnius girdėjome nuožmius jų vadų įsakymus „sugrąžinti pramzoną“. Kovotojai mus puolė gausiomis pajėgomis, kelias dienas bet kuriuo paros metu vargo atviroje vietovėje, galiausiai nieko jiems neišėjo. Jie ėjo nutrūktgalviškai į mirtį, tada mes jų daug paklojome.

– Kodėl tapai snaiperiu? Kiek žinau, anksčiau tavo kvalifikacija buvo kita?

– Persikvalifikavau. Tapau antru snaiperio numeriu. Antiras numeris – tai žmogus, užtikrinantis pirmojo snaiperio saugumą. Per kelias savaites atlikome labai gerą darbą.

Pas mus viskas buvo labai griežta: kiekvieną šūvį turėjome patvirtinti, t. y. privalėjome grįžę atnešti visas gilzes. Iš perimtų radijo ryšio pokalbių girdėjome, kad kovotojai buvo apimti panikos. Jie vadino mus „juodąja kuopa“ ir visą laiką prašė paramos. Desantininkai, su kuriais ten dirbome, sakė, kad pirmąkart per visą laiką jiems atsiuntė tokią efektyvią grupę. O aš savo ruožtu buvau šokiruotas tų desantininkų. Kaip supratau, jie kiborgai iš Donecko oro uosto.

Tie vyrukai – visai „nuraudaus stogais“, daugelis jų be jokių apsaugų ir šalmų, šaudymo metu vaikšto visu ūgiu ir maišus tampo pozicijoms sutvirtinti. Arba štai tipiška istorija: kažkas iš civilių savanorių jiems atvežė mūsų vėliavą. Du desantininkai paprašė priedangos, o patys, pasiėmę automatus ir vilkėdami vien jūreiviškus marškinėlius, išsiruošė kelti vėliavos ant pastato. „Separei“ dėl tokio įžūlumo iš pradžių apstulbo, po to jiems užėjo isterija – tarsi jaučiumi pamačius raudoną skurlij. Jie ėmė taip šaudyti, kad kelias paras negalėjome nei galvos pakelti.

– Koks atstumas tarp mūsų ir priešininko pozicijų?

– Nuo 100 iki 400 metrų. Mes su jais apsieikiame šūksniais. Jie ten irgi visokias vėliavas kilnoja. Mačiau net čekų vėliavą. Matyt, koks nors samdinyš ją ten atnešė. Ta vėliava košėjo iš šaunamosios angos tol, kol mūsų „piktybiškas erpėgiešnikas“ (šaudantis rankiniu prieštankiniu granatsvaizdžiu RPG) „nepaguldė“ to statinio. Dabar iš ten niekas nebekyšo.

Šiaip mūsų „erpėgiešnikas“ puikus vyrukas. Girdėjau iš instruktorių, kad septynių paeiliui paleistų su RPG šūvių pasekmė – garantuota kontuzija ir palata. Man būnant jis per pusvalandį paleis-

davo 40 šūvių iš dviejų vamzdžių, kuriuos paeiliui paruošdavo desantinikai.

– *Ir kaip jis po to jaučiasi?*

– Iš pažiūros atrodo viskas gerai, bet grįžęs, manau, turi visgi apsilankyti pas gydytojus, nes sveikatai tai akivaizdžiai atsilieps.

– *O į priešininko pusę buvote nusigavę?*

Ten juda žvalgai. Aš tau daugiau pasakysiu: jokia paslaptis, kad pačiame Donecke ir Luganske gyvena mūsų kariai ir ten užsiima ardomąja veikla. Mūsų specų ten daug.

– *O kodėl tada mūsų specai nelikviduoja kovotojų vadų?*

– Aš jų irgi to paties klausiau. Sakau: „Jeigu tokie kieti, kodėl nelikviduojate šito pusmėnulinio Givio ar to mažo netikšos Motorolos?“ – „Isakymo nėra“, – atsako. Vėliau vienas protingas žmogus man paaiškino, jog jų nelikviduoja dėl to, kad taptų neaišku, kas juos pakeistų. Dabar tie klounai formuoja tokių pačių klounų būrius, o jei stotų rimti žmonės, galėtų būti suformuoti rimtesnių kovotojų būriai, su kuriais taptų gerokai sunkiau kariauti.

Apie vietos gyventojus

– Buvau tiesiog šokiruotas, vos tik įvažiavome į Avdejevą. Riedame per miestą su pilna mundiruote ir apsiginklavę, įsitempę laukiame apšaudymo, o aplinkui mamos stumia vežimėlius, vaikai žaidžia futbolą, veikia parduotuvės ir turgus. Tuo pat metu girdžiu sprogimus kilometro atstumu nuo mūsų, suprantu, kad ten vyksta kova. Gyventojai prie to priprato ir jau seniai nekreipia į tai dėmesio.

– *Kaip į jus žiūrėjo vietiniai?*

– Didžiąjai vietiniui daliai mes svetimi. Ir tai nepaisant to, kad prieš pasitraukdami kovotojai išplėšė kavines, kioskelius ir parduotuves. Vis viena vietiniams jie savi. O mūsų vietiniai nebijo, į akis rėžia keiksmažodžius. Viskas dėl to, kad jie įsitikinę, jog

mes jiems nieko nepadarysime. Yra, aišku, ir tokių, kurie ateina prašyti maisto. Daliniesi su juo sausu saviniu, o jis tau sako: „Vaikiniai, neišsėkite, jums esant čia bent jau tvarka yra.“ Suprantama, visi be išimties nori, kad baigtųsi šaudymai.

Apie „Donecko liaudies respublikos armiją“

– Esu įsitikinęs, kad paskutiniai idėjiniai separatistai buvo sunaikinti dar 2014-aisiais. Dabar priekinėje linijoje liko vien samdiniai, kuriuos motyvuoja tik pinigai. Pagal dokumentus, kuriuos mes rasdavome, jų gretose daugiausia kariauja mūsų piliečiai ir rusai, gaunantys „DLR“ ir „LLR“ karinį bilietą.

Kariniuose komisariatuose jie oficialiai gauna ginklą, automato numeris įrašomas į karinį bilietą, niekas ten šiaip nieko neišduoda. Mes nuo jų labai smarkiai atsiliecame, ypač statant įtvirtinimus. Juos aprūpina rimtomis medžiagomis, jie per naktį gali suręsti tokį įtvirtinimą, kurį mes galime tik tankais sugriauti.

Per optinį taikiklį mačiau, kad įtvirtinimus stato civiliai. Greičiausiai juos į tuos darbus varo iš Donecko.

Vadai pirmoje linijoje – taip pat samdiniai. Antroje linijoje – kadriniai Rusijos kariškiai kartu su samdiniais. O pagrindinius strateginius objektus „laiko“ išimtinai Rusijos reguliarosios armijos padaliniai.

– *Bet juk rusų karinė vadovybė neatsisako mėginimų suburti samdinius į vadinamąją „armiją“?*

– Mano duomenimis, kovotojų alga, priklausomai nuo kvalifikacijos, siekia 500–4000 dolerių per mėnesį. Kadriems karininkams apiformina komandiruotę ir socialinį paketą. Kol visa tai sponsoariaujama, jie ir toliau bėgios, šaudys bei uždariaus. Bet jų problema ta, kad vos tik šita „armija“ nebebūtų finansuojama, jie per parą išsibėgiotų.

Be to, visi kariai, su kuriais bendravau, mano, kad Donbasas rusams – puikus placdaras profesionaliajai Rusijos armijai dresuoti. Pavyzdžiui, prieš keletą mėnesių jie prie Donecko atgynė „į mokymus“ rusų kursantus. Tie kursantai dvi tris dienas šaudė iš artilerijos į mūsų pozicijas, o pataikydavo į gyventojų namus. Akivaizdu, kad blogai apskaičiuodavo.

– *O kaip mūsiškiai atsakė?*

– Mūsiškiai tris dienas dantį griežė ir derino su štabu atkirtį, kadangi pas mus „paliaubos“. Po trijų dienų mes juos „užklojome“ – artilerijos baterija buvo visiškai sunaikinta. Žvalgai sakė, kad viskas švariai sudegė.

– *Jauni kursantai?*

– Kiekvienas jų turi teisę nevykdyti neteisėto įsakymo. Tavęs niekas neužmuš už tai, jei tu atsisakysi vykti į Ukrainą. Galbūt tu neteksi kreditanpaimto buto ar automobilio, gal neteksi darbo ir laipsnio arba būsi pašalintas iš aukštosios mokyklos. Kiekvienas žmogus pasirenka savarankiškai. Ir jei jau tu atvykai kariauti į svetimą žemę, tai gauk tai, ko nusipelnei.

Apie karinio konflikto pabaigą

– Dvejus metus būdamas priešakinėje linijoje, nesutikau nė vieno kario, kuris manytų, kad konfliktą galima išspręsti politinėmis priemonėmis. Visi kaip vienas palaiko karinį problemos sprendimo būdą.

– *Niekas iš karinės vadovybės neprisims atsakomybės šturmuoti milijoninį miestą. Ten gyvena labai daug civilių.*

– Kariai mano, kad civiliams reikia duoti aiškų laiko tarpą, per kurį jie galėtų išvykti. Žinoma, jie turėtų praeiti filtracijos stovyklą, kad neprasmuktų kovotojai. Po to – kas nepasislėpė, aš nekaltas.

– *O jei per tą laiką rusai sugrąžins visą anksčiau „atitrauktą“ ginkluotę ir įves maksimalų skaičių savo reguliariosios armijos karių? Juk supranti, kad jų paprasčiausiai daugiau nei mūsų? Gali žūti labai daug mūsų karių.*

– Galimas daiktas. Tačiau tuo pačiu mes sunaikintume didelę rusų armijos dalį. Visi, su kuriais bendravau, tam pasiryžę. Aš taip pat pasiryžęs gauti savo kulka, nes žinau, kad kiekvienam žmogui skirtas savas laikas.

– *O ar tavo žmona pasirodysiu likti be vyro ir su vaiku be tėvo?*

– Mes su ja dėl to jau 25 kartus ketinome skirtis. Dabar, rodos, viskas jau nusistovėjo, bet savo nuomonės aš nepakeičiau ir greitu laiku vėl vyksiu į priešakines pozicijas.

Glavpost.com

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ
ІНВАЛІДІВ І ЖЕРТВ
ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ
«СОЮЗ ЧОРНОБИЛЬ»



«CHERNOBYL UNION»
INTERNATIONAL ORGANIZATION
OF THE DISABLED AND VICTIMS
OF HUMAN-INDUCED DISASTERS,
NON-GOVERNMENTAL
ORGANIZATION

Technogeninių katastrofų invalidų ir aukų tarptautinė organizacija „Černobylio Sąjunga“ 2016 gruodžio 14

Brangūs broleliai!

Šiandien, gruodžio 14-ąją, mes minime Likviduotojo dieną – Černobylio AE avarijos pasekmių likvidavimo darbų dalyvio dieną.

Prieš 30 metų, 1986 metų balandžio 26 dieną, įvyko didžiausia žmonijos istorijoje technogeninė katastrofa. 1986 metų lapkričio 30 dieną virš Černobylio AE 4-ojo energetinio bloko buvo baigta statyti „uždanga“, o 1986 metų gruodžio 14 dieną buvo paskelbtas pranešimas, kad SSSR valstybinė komisija leido eksploatuoti šį ČAE apsauginių įrenginių kompleksą.

Todėl šią dieną mes minime, kaip Černobylio AE avarijos likvidavimo darbų dalyvių, parodžiusių pasiaukojimą ir aukštą profesionalumą, dieną.

Prireikė didžiulių resursų, kad galėtume sustabdyti šią baisią radiacinę nelaimę, vis dėlto lemiamu faktoriumi tapo žmonių, uždengusių sa-

vimi pasaulį, intelektas, aukojimasis ir heroizmas.

Nuo 1986 iki 1991 metų katastrofos likvidavimo darbuose dalyvavo per 600 000 žmonių, dar beveik milijonas prisidėjo prie likvidavimo darbų aplink Černobylio AE esančioje 30-ies kilometrų zonoje.

Visada dėkinga žmonija prisimins šį likviduotojų žygį. Visai planetai iškilusiai branduolinei grėsmei kelią pastoję gaisrininkai, kariškiai, medikai, statybininkai, mokslininkai, vairuotojai ir dešimčių kitų profesijų atstovai.

Šių metų lapkričio 29 dieną buvo pastatytas saugus įrenginys – naujas sarkofagas virš buvusio Černobylio AE 4-ojo bloko. Taip buvo pradėti darbai, kurių tikslas iki 2064 metų tą vietą paversti saugia ekologine zona. Estafetę iš didvyrių perėmė nauja likviduotojų karta! O didvyriams veteranams – pagarba ir padėka.

Geros sveikatos ir ilgiausių metų, gerovės jūsų šeimoms, taikos ir klestėjimo jūsų tautoms ir valstybėms!

Valerijus Makarenka
prezidentas

Per pasaulį nuvilnijusi tragedija nesustabdė: vėl gręžiasi į branduolinę energetiką

Atkelta iš 5 psl.

Komentuodamas susiklosčiusią situaciją, Atominės energetikos planavimo departamento atstovas R. Takahašis tik pažymėjo, kad Japonijoje visi turi teisę turėti savo nuomonę. „Esame demokratinė valstybė“, – trumpai gyventojų protestus reziumavo R. Takahašis.

Po 2011 m. katastrofos Japonija peržiūrėjo savo energetikos strategiją – saugumo reikalavimai sugriežtinti. Tačiau branduolinė energetika, nepaisant tik kelių šiuo metu veikiančių reaktorių, išlieka strateginiu tikslu.

Ambicingi ateities planai

Kaip teigia Ro Takahašis, Japonija iki 2030 metų ketina pasiekti tris pagrindinius tikslus: Japonijos energetinę nepriklausomybę nuo 6% padidinti iki 25%. Anot R. Takahašio, elektros kaina po Fukušimos nelaimės namų ūkiams padidėjo iki 20%, pramonei – 30%, todėl antru savo tikslu Japonija įvardija elektros energijos kainos sumažinimą, kuris padėtų nukentėjusiai pramonei sustabdyti kai kurių gamyklų pasi-

traukimą iš Japonijos į pigesnes rinkas – Vietnamą, Kiniją. Japonijos planuose iki 2030 m. ir CO₂ emisijos sumažinimas. 2015 m. Japonijos ekonomikos, prekybos ir pramonės ministerija pristatė šalies ateities energetikos planą, kuria numatoma, kad iki 2030 m. branduolinei energetikai turėtų tekti 20–22% visų Japonijos energetikos šaltinių. Palyginus su pastarųjų dešimties metų Japonijos energijos šaltinių vidurkiu, 2030 m. japonai planuoja šiek tiek padidinti anglies, kaip energijos šaltinio, naudojimą (nuo 24 iki 26%), tačiau sumažinti naftos naudojimą (nuo 12 iki 3%). Taip pat gerokai padidinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą (nuo 11 iki 22–24%). Japonai pripažįsta, kad Fukušimos avarija sujaukė planus ir iš esmės pakeitė šalies energetikos rinką, tačiau išteklių skurdumas ir pakilusios elektros kainos dėl branduolinių reaktorių uždarymo verčia japonus vėl gręžtis į atominės elektrines. Tad, nepaisant išskylančių problemų, branduolinės energetikos atsakyti neketinama.

Agnė Šimukovičė
www.delfi.lt



Garsus ukrainiečių operos solistas bosinis baritonas Vasilis Slipakas. Gimė 1974 12 20 Lvovo apskrityje, baigė Lvovo konservatoriją. Iki 1994 dirbo Ukrainos operų teatruose, 1996 emigravo į Prancūziją, kur nuo 1997 gyveno Paryžiuje ir daugiausiai dirbo Paryžiaus nacionalinės operos solistu. Laikytas vienu geriausių Toreodoro arijos atlikėjų. 2014, prasidėjus Euro-maidanui, paliko sceną ir grįžo į tėvynę. Kovėsi „Pravyj sektor“ gretose, 2016 06 29 snaiperio nukautas prie Luganskoje gyvenvietės netoli Donecko.

Dulkes nupūtus: 1921 metų gegužė-lapkritis

● **Skaisčių papročių vaikai.** (...) Bet kad vaikai užaugtų skaisčių papročių žmonėmis, tai tėvai, o ypač motina, privalo rūpintis dar prieš gimdysiant kūdikį savo kūno švarumu, padorumu, sveikumu. Nes kokia obelis, tokie ir obuoliai. Ypač vengtinas alkoholio vartojimas. (...) „Blogiausias alkoholio veikimas yra tai, – rašo garsusis auklėtojas Fersteris, – kad jis iš mūsų atima tą budriąją meilę, kuria mes turėtume pašventinti visus savo darbus ir daiktus, pirm negu jie pasauly pasirodys.“ Štai gyvenimo pavyzdys. 1740 metais gimusi Ada Jurekė atsidavė girtuoklystei ir 19 amžiaus pradžioj mirdama paliko 834 ainius, 709 iš jų pasisekė susekti gyvenimo bėgį. Tarp tų 709 žmonių buvo 106 mergvakiai, 142 elgetos, 64 išmaldos gavėjai, 181 paleistuvė, 76 nusikaltėliai, 7 iš kurių nuteisti dėl žmogžudysčių. Tos giminės išlaikymas [pašalpos pinigai, kalėjimo išlaidos, žalos atlyginimo sumos etc.] per 75 metus atsiėjo valstybei 5 milijonus auksinų*.

[* Psichiatro prof. Karlo Perlmano (1838–1916) atliktos vienos šeimos palikuonių analizės rezultatai pateikti straipsnelyje *Erblicher Alkoholismus (Paveldimas alkoholizmas)* žurnale *Die Kinderfehler (Vaikų defektai)*, 1896, nr. 5, p. 148.] / *Tėvynės sargas*, 1921 05 07, nr. 19, p. 198

● **Raudonarmiečių abėcėlė.** Neseniai teko skaityti, kad esanti Tarybų Rusijos valdžios išleista knyga, arba elementorius, raudonarmiečius mokyti. Įdomu, kaip juos tie komisarai mano išmokyti skaityti ir rašyti. Labiausia tame neregėtame elementoriuje metasi į akis abėcėlė su atitinkamais paveikslėliais ir žemiau parašytais „raudonaisiais“ obalsiais. Pasiskaitykite ir patys nustebsite nepaprastu Rusijos valdžios gudrumėliu ir savotišku agitaciniu skoniu prieš viską, kas nebolševikiška, kas priešinga „rojaus“ šalies komisarams: **A.** Antantė galandą ilgą peilį, / Bet mūs tuo peiliu neįveiks; **B.** Buržuiui kardą iš nagų išvilkom, / Jį patį nuogą visai nuvilkom; **I.** Ilja Leninas geležine ranka / Gatvėse žmones kart teberenka; **Č.** Čėka visas tautas prarys, / Ar jis latvis, ar lietuvis. (...) / *Darbininkas*, 1921 06 10, nr. 16, p. 5

● **Kauno kronika. Persidirbo ir pamišo.** Neperseniai vienas valdininkas buhalteris išėjo iš proto. Priežastis – persidirbimas. Kadangi jis buvo geras savo dalykų žinovas praktikas, tai

jam tekdavo daugiausiai ir dirbti. Prašėsi, kad duotų jam atostogų, kad jis galėtų bent kiek pailsėti. Jam prižadėjo jas duoti, kai pabaigs paskirtą darbą. Jis tą darbą pabaigė, bet vietoj atostogų gavo naują darbą. Dirksniai [nervai] neišlaikė ir jis paliko nelaimingiausiu pasaulyje žmogumi – pamišėliu. Reikėtų tokius valdininkus žinovus praktikus gerbti, jų darbą tinkamai įvertinti, pridedant jiems algos ir duodant atostogų. Kitaip geri valdininkai pradės bėgti šalin iš visokių įstaigų, kas jau, kaip girdėti, ir prasideda... / *Laisvė*, 1921 06 12, nr. 128, p. 3

● **Įvairios žinios. Prie ko einama?** Rugpjūčio mėn. 27 dieną Kaune užėjau krautuvėn Aleksoto g. 3. Žiūriu, įeina su kriukiais [ramentais] tėvynės gynėjas be dešinės kojos ir išmaldos prašo. Krautuvėj buvusieji žmonės tik pečiais patraukė. Paklaustas nelaimingasai atsakė, kad nesą kitokios išeities: tėvų nėra, valdžia tik žada duoti, bet nežinia kada, tai ir reikia elgetauti. Perdaug skaudus dalykas, kad nė kalbėti daugiau negaliu. Ir prie ko mūsų einama? *J. K. Miliauskas / Tėvynės sargas*, 1921 09 04, nr. 36, p. 350

● **Įvairenybės. Atletas – ūkio darbininkas.** Rugpjūčio 21 d. Panemunėly, pasibaigus vieno vakaro vaidinimui, stipruolis Aleksandras Suchorovas atliko scenoje keletą sunkiosios atletikos mėginimų, labai tuo stebin-damas publiką, būtent: pirma, išlaikė ant krūtinės 12 pūdų [pūdas – 16,3 kg] priekalą, ant kurio trys vyrai smarkiai kalė geležį; antra, išlaikė akmenų sunkumą nuo 20 iki 40 pūdų, kuriuos daužė trys vyrai sunkiais geležiniais kūjais; trečia, buvo apjuostas stora geležine šyna [rato apkaustu], kurią juosė 10 vyrų; ketvirta, vienu kumščio trenksmu sudaužė 6 svarų [lietuviškasis svaras – 365 g] akmenį; penkta, vienu trenksmu sudaužyta trys plytos ant stipruolio galvos.

Šis 28 metų amžiaus nepaprastų jėgų vyras Aleksandras Suchorovas yra rusas, kilęs iš Vladimiro miesto, prieš karą dalyvavęs cirkuose ir pasižymėjęs sunkiosios atletikos rungty-nėse. Prasidėjęs didžiajam Europos karui, pateko vokiečių nelaisvėn, paskiau iš ten pasi-liuosavęs, grįždamas pro Lietuvą, apsigyveno Panemunėlio apylinkėj kaip samdininkas ir jau antri metai tarnauja, stebin-damas vietos gyventojus nepa-

prastu stiprumu ūkės darbuose. Gyvendamas jau antri metai šios apylinkėj, patraukė į save gyventojų simpatiją kaip stipruolis ir kaip geras, padorus žmogus. *Stasys Meilus / Lietuva*, 1921 09 16, nr. 207, p. 4

● **Isz Lietuvos ir Prūsų. Įsru-tėje.** Wiens kamarninkas* isz Gerdawos kreizo** buwo wienoj karcziamoj girtawęs ir pakwietė kelnerką su juom į kitą gspadą*** eiti ir dar taurę kapijos gerti. Ant gatwės smaugė jis kelnerką, parmetė ją ant gatwės ir bandė nugwaltawoti. Jai pagalbos szaukiant, atsiskubino du sargybos policistu ir pikta-dėją suėmė. Jis tapo sūdžiai paduotas. [* trobelninkas; ** apskrities; *** smuklė] / *Nauja lietuviszka ceitunga*, 1921 09 29, nr. 117, p. 3

● **Ar ilgai taip apsileidę būsi-me?** (...) Dėl to mūs, kaip pavadinau, nelemto nerangumo be galo giliai šaknis įleidęs apsileidimas daug kur, o visų daugiausia švaros žvilgsniu. Šiuo-mi veik nuo rusų neatsilieka-me. Kur nepažvelgsi – į miestą, sodžių – visur nešvara viešpa-tauja. Paimkim sodžių. Rasi vieną, antrą, kurs gyvena, kaip pridera, žmoniškai, tvarką ir švarumą užlaikydamas, o visi kiti... nemalonu ir prisiminti. Vištos, antys, kiaulės išvien su žmonėmis maišosi: vienam bute miega, vienam maitinasi ir ne tik su paukščiais, čia atbėga ir kiaulė su paršiukais, ir avys su ėriukais. Apsipratom, rodos, taip ir reik.

Išeinamųjų vietų visai nepripa-žįsta. Vokiečiams okupavus, buvo įsakyta kiekvienam turėti, tai kitas už kokio pusvarsčio nuo namų pastatė tik dėl to, kad vokiečiai nenubaustų, o naudotis nei nemanė. Vokiečiams pasitraukus, tuoj į malkas sukirto. (...)

Pav., neseniai vienas lietuvis, Anglijos pilietis, drauge su žmona parvažiavo Lietuvon pasižiūrėti, pamatyti jos gyvenimo. Viešint pas mane, kartą klausiu: „Na, kaip Lietuva atrodo tamstai dabar (25 metai, kaip buvo išvažiavęs)? Tiek laiko nemačius, kokį išpūdį daro?“ Pakrapštęs galvą tarė: „Viena vertus, labai malonu, nes visur įstaigose kreipies sava kalba. Taip ir jaučiama, kad tai savo, neg kad pirma prie rusų. Bet kad visur tvarkos trūksta. O tas nešvarumas! Mes niekaip netikėjom, kad taip gali būti.“ (...) Aš pastebėjęs, kad minėtasai svetys rūko papirosą, užklausiau, kodėl jis pirmiau nerūky-

davęs, dabar gi rūko. „Taip, namie ir dabar nerūkiau, bet čia privertė išeinamosios vietos rūkyt...“ (...) / *Ūkininkas*, 1921 10 16, nr. 28, p. 2–3

● **Skandinavų kova su girtuokliavimu.** Kovos su alkoholiu klausimas pasaulyje niekur kitur neturi tokios visuomeninės ir politinės reikšmės kaip Skandinavijoje, kur blaivybės klausimas dažnai daromas priešrinkiminės agitacijos elementu į vietines savivaldybes ir parlamentą. Trys šiaurės šalys blaivybės klausimą išrišo įvairiais būdais.

Norvegijoj jau du metu abso-liuti blaivybė. Visiškai uždrausta pardavinėti vynas, degtinė, likeris, konjakas ir alus (leidžiama visai silpnas alus – 2 laipsnių stiprumo).

Švedijoj svaigalų pardavimo monopoliją laiko valstybė. Kiekvienas pilietis, tvarkingai mokantis mokesnius, teismo neteistas ir girtas būdamas nenusižengęs ramybei ir tvarkai, gauna po keletą litrų spiritinių gėrimų. Knygelė asmeninė, be teisės atiduoti kitiems asmenims. Restoracijoj [restorane] kiekvienam imančiam šilto valgio duodama tik 10–15 centilitrų degtinės (mažas stiklelis). Laisvai parduodama vien silpnas vynas ir alus.

Danijoj svaigalų vartojimas turi visišką laisvę, vien apdėtas maitu. Svaigalus galima laisvai pirkti ir vartoti, kiek kam tinka. Degtinės, konjako, vyno, likerių galima gauti bet kurioj smulkmenų krautuvėj. Nenuostabu, kad, nežiūrint įvairių kliūčių dėl pasų, Danijon suplaukia gausybė švedų ir norvegų, ypač šventadieniais, ir geria lig valios. Nė vienas danas neišgeria tiek, kiek atvažiavę kaimynai, ištroškę „gaivinančio skystimėlio“, švedai ir norvegai. *Volnaja Litva / Karys*, 1921 10 27, nr. 43, p. 508

● **Rodūnės par., Lydos apskr.** Šių metų rugsėjo 12 d. Vigonių ir Smilginių kaimų lietuviai, norėdami įkurti savo kalbą mokyklą, kreipėsi į Lydos apskrities mokyklų inspektorių su prašymu leisti jiems mokyti vaikus lietuvių kalba ir pripažinti jųjų pasirinktą mokytoją. Inspektoris, paskaitęs lietuvių prašymą, šiaip į delegatus prabilo: „Jestešcie bandyci, agitatorzy kowieńscy albo bolszewicy, po-trzebujecie tego, czego nie było i nie bėdzie! Litwy tutaj nie było i nie bėdzie... Jak kwiat zakwit-nie i spadnie, tak z litewskiej nauki żadnej korzyści nie ma.

Jak wiatr śladu po sobie nie zostawia, tak litewskiego języka śladu tutaj nie zostanie.“* Inspektoris, nepaisydamas žmonių prašymo, atsiuntė lenkų mokytoją. Tėvai atsisako leisti vaikus lenkų mokyklon, ir vaitas su reviravu [nuovados viršininku] verčia pasirašinėti žmones, kad jie sutinka leisti vaikus lenkų mokyklon. Vietos šaltyšius, vaitui reikalaujant rašytis už lenkų mokyklą, taip atsakė: „Čia visi žmonės lietuviai“ – ir išsitraukęs iš savo kišenės maldaknygę pridėjo, kad jis ir visi šių kaimų žmonės meldžiasi lietuvių kalba, dėl to į lenkų mokyklą vaikų neleisų. Vaitas užpykęs užkeikė: „Żeby te wśi spalily się“** – ir išvažiavo. Lenkų mokytoja taip pat išvažiavo. Lietuvio gi mokytojo valdžia neįsileidžia.

Be aukščiau minėtų kaimų, ir kiti kaimai, pav., Pelesos, Pavalakės, Druskininkų, Sklodonių, kreipėsi su tokiu pat prašymu į Lydos inspektorių, bet vis be pasekmių. (...)

[* Esate banditai, kauniškiai agitatoriai arba bolševikai, reikalaujantys to, ko nebuvo ir nebus! Lietuvos čia nebuvo ir nebus... Kaip gėlė pražysta ir nubyra, taip ir iš lietuviško mokslo jokios naudos nėra. Kaip vėjas po savęs nepalieka pėdsako, taip ir lietuvių kalbos pėdsako čia neliks. / ** Kad tie kaimai sudegty.] / *Vilnietis*, 1921 10 30, nr. 2, p. 4

● **Antažiegė. Dusetų valsč., Ežerėnų apskr. Tamsuolių darbas.** Antažiegės sodžiaus kapinėse vienas sodiečių palaidojo nekrikštytą kūdikį. Rodos, nieko stebėtina, juk savo kūdikio į balą neves laidoti. Bet daugumai sodžiaus moterų labai nepatiko, kad nekrikštytą kūdikį palaidojo šventose kapinėse. Susitarė moterys, nuėjo pas kunigą pasiklausti. Kunigas atsakęs, kad negalima laidoti šventoje vietoje, esą kapinės nustosią šventumo ir tada jau kunigas nebegalėsias pašventinti, o reikėsį vyskupo. Moterys, išgirdusios tokį atsakymą, susitarė iškasti tą kūdikį. Vieną šių metų sekmadienį, liepos 24 d., nuėjo jos į kapines su kastuvais, nežiūrėdamos nei šventės iškasę tą kūdikį ir užkasę šalia kapinių. Nuo palaidojimo dienos jau buvo praėję daugiau kaip mėnesis laiko. Tuo tamsių moterų pasielgimu kai kurie pasipiktino. *A. Progresas / Lietuvos ūkininkas*, 1921 11 03–09, nr. 44, p. 7